

Lelystad Next Level Economie

Nu de kanteling versnellen!

Agenda Next Level Economie Lelystad
Deeltafel Next Level Economie, maart 2019

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Analyse: huidige economische situatie Lelystad	5
3. Trends en ontwikkelingen	6
4. Kernopgave en strategie	8
5. De belangrijkste uitdagingen voor Lelystad.....	10
Fiche 1: Uitgroeien naar een toekomstbestendige logistieke hotspot van Nederland	12
Fiche 2: Uitbouwen van de vrijetijdseconomie	13
Fiche 3: Doorontwikkeling Flevokust Haven	14
Fiche 4: Optimale benutting van de potentie van de agrofood sector	16
Fiche 5: Gestructureerde samenwerking in de triple helix	17
Fiche 6: Inspelen op de kansen van de ontwikkeling Airport Lelystad	18
Fiche 7: Behoud van een toekomstbestendige zorgsector	19
6. Randvoorwaarden en samenhang.....	21
Bijlage 1: Economische kerncijfers Lelystad.....	24
Bijlage 2: Kansenskaart – de stuwende potentie van Lelystad.....	30

1. Inleiding

Op 4 juni 2018 hebben de vertegenwoordigers van de provincie Flevoland, de gemeente Lelystad en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties de samenwerkingsovereenkomst ondertekend voor het traject Lelystad Next Level. Het overkoepelende doel van Lelystad Next Level is om Lelystad te laten uitgroeien tot een aantrekkelijke en duurzame stad die financieel gezond en zelfstandig is. Een stad waarin alle bewoners meedoen, het onderwijs goed is en waar je prettig kunt wonen. Maar ook een stad, met een stedelijk systeem, dat afdoende geëquipeerd is om zichzelf te versterken én weerbaar en flexibel is.

Hiertoe zijn vijf deeltafels, ieder met een eigen thema, en een regietafel ingericht. Aan deze tafels worden per thema de kansen, voorwaarden en belemmeringen geïnventariseerd en van daaruit de strategie bepaald om het bovengenoemde doel te realiseren. In dit document vindt u de uitkomsten van de deeltafel Next Level Economie. Aan deze deeltafel is onderzocht hoe Lelystad een sprong voorwaarts kan maken door de aanwezige kansen te verzilveren, nu en in de toekomst.

Kernboodschap van de deeltafel Next Level Economie

"Door bewust te kiezen en vast te houden aan de langjarige focus groeit Lelystad verder uit tot zelfbewuste stad met een krachtige duurzame stedelijke economie, die door haar unieke profiel minder conjunctuurgevoelig en afhankelijk is van haar omgeving".

De analyse van de bestaande economische situatie vormt de basis voor de verdere uitwerking van de visie. De belangrijkste uitdagingen voor Lelystad kunnen worden gevonden in het antwoord op twee vragen:

I. Wat is nodig om de stuwende kansen in Lelystad te verzilveren?

Uit de analyse blijkt dat in de logistiek, vrijetijdseconomie, circulaire economie en (secundaire) agrofood zich de grootste stuwende kansen bevinden voor Lelystad. In verschillende werksessies met de belangrijkste economische spelers in Lelystad is onderzocht wat nodig is om deze stuwende kansen te verzilveren. In dit proces zijn de volgende concrete uitdagingen geselecteerd:

- Uitgroeien naar een toekomstbestendige logistieke hotspot van Nederland
- Uitbouw van de vrijetijdseconomie
- Doorontwikkeling Flevokust Haven: als topwerklocatie voor circulaire bedrijvigheid en als duurzame, intermodale infrastructuur voor de regio
- Optimale benutting van de potentie van de agrofood sector: voedselverwerking en logistiek

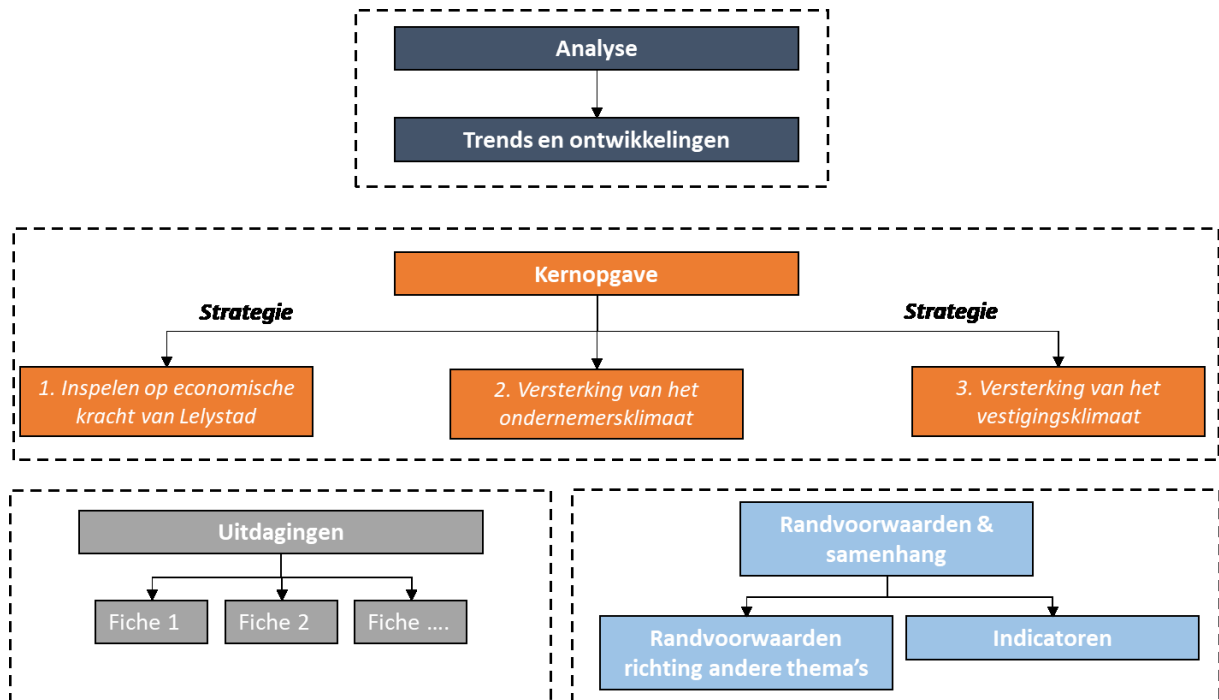
II. Wat is nodig om de basis van Lelystad (vestigingsklimaat en ondernemersklimaat) op next level niveau te brengen?

In bovengenoemde werksessies is daarnaast ook uitvoerig stil gestaan bij het huidige ondernemersklimaat en het vestigingsklimaat van Lelystad. Dit proces heeft geleid tot de volgende concrete uitdagingen:

- Gestructureerde samenwerking in de triple helix
- Inspelen op de kansen van de ontwikkeling Airport Lelystad
- Behoud van een toekomstbestendige zorgsector

Leeswijzer

De opbouw van dit document is als volgt. We maken een analyse van de bestaande economische situatie en beschrijven de bouwstenen voor de visie. We vertalen de analyse en visie naar de belangrijkste opgaven en uitdagingen waar Lelystad voor staat en benoemen de strategische lijnen waarlangs in Lelystad kan worden gewerkt aan de duurzame versterking van de economie. Tot slot worden er aanbevelingen meegegeven voor de uiteindelijke uitvoeringsstrategie en het onderliggende programma.

2. Analyse: huidige economische situatie Lelystad

Het profiel van Lelystad – en de regio als geheel – biedt een fantastisch potentieel voor economische groei: er is volop ruimte en de ligging is centraal en strategisch ten opzichte van de Noordvleugel van de Randstad. In de laatste 10-15 jaar maakt de stad een economische kanteling door van een provinciehoofdstad zonder uitgesproken profiel naar een economisch gespecialiseerde stad. Het besef dat ‘het kan’ in Lelystad begint langzaamaan door te dringen. Doorpakken op dit kantelpunt is noodzakelijk wil Lelystad toe kunnen groeien naar een volwassen stad.

Demografie¹

Lelystad telt op dit moment ruim 77.000 inwoners. De inwoners zijn relatief jong. De samenstelling van de bevolking gaat de komende jaren echter veranderen. Tot 2040 zal het aantal 65-plussers toenemen en zal de omvang van de beroepsbevolking en het aantal jongeren krimpen. In de komende jaren zullen hierdoor met minder mensen, meer mensen ‘verzorgd’ moeten worden. Uiteindelijk zal het huidige geboorteoverschot omslaan in een sterfteoverschot, wat inhoudt dat Lelystad voor de verdere groei van de stad afhankelijk wordt van binnenlandse migratie. Het is noodzakelijk dat het licht negatieve ‘binnenlandse migratiesaldo’ van de afgelopen jaren omslaat; Lelystad moet een aantrekkelijke gemeente zijn voor nieuwe inwoners uit de rest van Nederland.

Arbeidsmarkt

De vraagzijde van de arbeidsmarkt trekt aan: het werkgelegenheidsaanbod in Lelystad stijgt. Veelal betreft het werk voor middelbaar en praktisch opgeleide mensen. Dit sluit aan op de kwaliteiten van de beroepsbevolking in de stad en de omliggende regio. Het aanbod is momenteel zodanig dat het merendeel van de inwoners aan het werk kan in de eigen stad.

Veel werkzoekende Lelystedelingen weten ondanks het aantrekken van de vraag onvoldoende mee te profiteren van de economische opleving van de stad. Zo was het onbenutte arbeidspotentieel in Lelystad met ruim 23% van de totale beroepsbevolking in 2016 nog altijd omvangrijk². De arbeidsparticipatie is relatief laag en conjunctuurgevoeliger dan gemiddeld in Nederland. De vacatures worden vervuld door werknemers van buiten Lelystad. Ditzelfde beeld tekent zich af bij de hoger opgeleide kenniswerkers. Het bedrijfsleven is afhankelijk van forensen om in de groeiende vraag te voorzien. Een kleine maar groeiende groep kenniswerkers is de afgelopen jaren verhuisd naar Lelystad.

Economie

De huidige economie van Lelystad is sterk afhankelijk van banen in de publieke sector en kent een relatief kleine marktsector. Ongeveer een derde van de totale werkgelegenheid wordt gevormd door banen bij de overheid of in de zorg³. Dit beeld wordt versterkt door het feit dat Lelystad relatief weinig zelfstandigen telt. Langjarig is er een voorzichtige kanteling zichtbaar van een centrumstad in de polder met de bijhorende overheidsdiensten en zakelijke diensten, naar een zich specialiserende economie die vanwege haar ligging en ruimte aantrekkelijk is voor goederengerichte en logistieke activiteiten voor een wijde omgeving. Van regionaal verzorgend naar nationaal stuwend. Handel en vervoer/opslag zijn nu al de groeiers van de stad en naar verwachting zal deze groei in de aankomende jaren verder doorzetten. De ontwikkelingen rondom Lelystad Airport en Flevokust Haven bieden volop mogelijkheden om deze kanteling naar een economisch gespecialiseerde stad verder vorm te geven.

¹ CBS, 2018, Regionale Kerncijfers

² CBS, 2016, Aantal uitkeringsontvangers in % van beroepsbevolking

³ Provincie Flevoland, 2018, Vestigingenregister

Een stad die minder vatbaar is voor conjunctuurschommelingen en besluit- en beleidsvorming van elders.

Lelystad ligt in een groter gebied dat zich kenmerkt door een bovengemiddelde economische groei; de metropoolregio Amsterdam en de regio Zwolle. Binnen deze groeiende regio's vormt Lelystad de schakel tussen het westen en noordoosten van het land. De werklocaties Lelystad Airport Businesspark en Flevokust Haven zijn uitstekend, evenals de op consumenten uit de wijde omgeving gerichte Leisure, zoals Batavia Stad Fashion Outlet.

De context is een gegeven en versterkt het urgentiebesef om door te pakken, want de kansen die liggen er. Lelystad is er klaar voor om de reeds lang bestaande belofte in te gaan lossen.

3. Trends en ontwikkelingen⁴

In de komende jaren komen er een veelvoud aan trends en ontwikkelingen op Lelystad af, die het bovenstaande beeld verder zullen beïnvloeden en nieuwe kansen zullen bieden. Het is dan ook niet de vraag óf Lelystad op deze ontwikkelingen in moet spelen, maar veel meer hoe deze trends en ontwikkelingen bijdragen of een bedreiging vormen in de gewenste kanteling van de stad.

Demografie en Maatschappij

De mate waarin Lelystad de komende decennia zal groeien, hangt sterk samen met de vraag in hoeverre Lelystad in staat is te profiteren van de verdere verstedelijking en of zij kan meeprofiteren van de verwachte bevolkingsgroei in het MRA-gebied. Naast voldoende werkgelegenheid, vraagt dit een aantrekkelijk woon- en leefklimaat. Een leefklimaat dat inspeelt op de algemene maatschappelijke veranderingen: mensen leven langer en zijn gezonder en hoger opgeleid dan voorheen. We krijgen steeds later en minder kinderen, hebben meer te besteden, zijn materialistischer en individualistischer en stellen steeds hogere eisen aan hoe en waar we wonen, werken en recreëren.

De nog onzekere effecten van mogelijke bovenstaande migratie buiten beschouwing gelaten, is het een gegeven dat de huidige bevolking in de komende periode zal vergrijzen. De woningvraag zal hierdoor veranderen en ook ontstaat een groeiende noodzaak om de zorg beheersbaar te maken door eenvoudige zorg dichtbij huis goed te organiseren en complexere zorg op afstand mogelijk te maken. Dit biedt ook commerciële kansen, o.a. op het gebied van persoonlijke dienstverlening, zorg op afstand en domotica.

Technologie

Tallose onderzoeken laten zien dat nieuwe technologische ontwikkelingen een groot effect hebben op onze samenleving en economie. Ook de effecten op de arbeidsmarkt in Lelystad zullen groot zijn. Door de technologische ontwikkelingen zullen banen verloren gaan (met ramingen die uiteenlopen van 10 tot 50 procent), terwijl op andere plekken nieuwe banen ontstaan en vele banen veranderen. De snelheid waarmee dit gepaard gaat is moeilijk te voorspellen. Nu is al wel zichtbaar dat banen in het middensegment, die worden gekenmerkt door veel routinematige handelingen, verdwijnen. Het is niet te voorspellen wat Internet of Things, virtual reality, kunstmatige intelligentie, big data, nanotechnologie e.d. ons allemaal gaan brengen en wat dat betekent voor de vaardigheden die nodig zijn. En daarbij is het een lastige opgave en grote onzekerheid dat scholen nu opleiden voor beroepen die over tien à vijftien jaar niet meer bestaan en moeten opleiden voor beroepen over tien à vijftien jaar die wij nu nog niet kennen. Wel is evident dat het van belang is om van levenslang leren een

⁴ Platform31, Den Haag, juni 2018

belangrijke prioriteit te maken. Onderwijs en bedrijfsleven dienen dicht zich dicht op elkaar te organiseren en er zijn nieuwe onderwijsconcepten nodig om op de sneller veranderende vraag in te kunnen blijven spelen.

Technologische ontwikkeling en de gevolgen voor de werkgelegenheid in de logistiek

De komst van grote distributiecentra, vaak gerelateerd aan e-commerce, gaat gepaard met enige scepsis over de werkgelegenheidseffecten van deze centra. Veel van de routinematige activiteiten staan onder druk van robotisering en lijken daarmee in de toekomst overbodig te worden.

Robotisering zal ongetwijfeld toenemen maar zal de factor mens zeker niet doen verdwijnen in distributiecentra de komende decennia. Ten eerste is robotisering doorgaans een reactie op gebrek aan werknemers. Ten tweede is de robotisering van distributiecentra vaak een strategie die samengaat met arbeid: bepaalde activiteiten worden gerobotiseerd, voor andere is dit veel te duur—bijvoorbeeld de retourlogistiek. Volledig gerobotiseerde magazijnen zijn erg duur en weinig flexibel. Ten derde vraagt robotisering ook allerlei taken zoals onderhoud, aanpassing in programmering en dergelijke en zijn nog steeds planners en werkvoorbereiders nodig. Ten vierde ontstaan voortdurend nieuwe doorgaans informatie gerelateerde functies en nieuwe typen logistieke werknemers die in staat moeten zijn om regie- en organisatorische taken op zich te nemen in een steeds meer kennis gestuurde omgeving en moeten kunnen werken in concepten zoals logistieke control towers.

Economie

Een van de voornaamste veranderingen op economisch gebied is de groeiende onderstroom die georiënteerd is op andere waarden dan louter groei. Het model van de donut-economie beschrijft bijvoorbeeld een economie waarin economische ontwikkeling niet alleen wordt bepaald door de groei van het BBP, maar waarin er op andere manieren waarde aan de maatschappij kan en moet worden toegevoegd.

In praktische zin vertaalt deze beweging zich onder meer in een civic economy, een groeiende vraag naar duurzame producten, local-for-local producten en diensten en het toenemende belang van een meer inclusieve arbeidsmarkt en schonere leefomgeving. Ook de 'deeleconomie' waarin het gaat om het duurzaam en gezamenlijke gebruik van producten, is een ontwikkeling die hieruit voortvloeit.

Een belangrijke drijfveer voor veranderingen op economisch gebied is duurzaamheid. Grondstoffen worden steeds moeilijker te winnen en ons afval blijft groeien. We moeten de omschakeling maken naar een meer circulaire economie door in te zetten op het ontwikkelen van producten van 'groene' grondstoffen (Bio-based economy) en gerecyclede materialen en door te proberen ketens lokaal te sluiten.

Klimaat

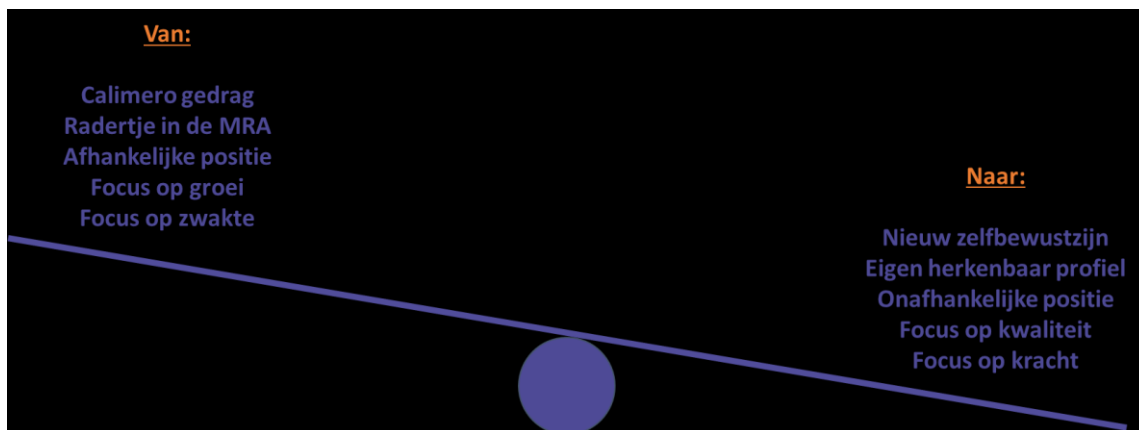
De transitie naar een duurzame economie (en samenleving) vormt de meest ingrijpende ontwikkeling. Om de opwarming van de aarde te beperken tot maximaal twee graden Celsius moeten de emissies van broeikasgassen in 2050 met 80 procent tot 95 procent dalen ten opzichte van 1990. Deze transitie, in de relatief korte tijd van drie decennia, verandert op ingrijpende wijze onze manier van leven, wonen, werken, verplaatsen, recreëren, produceren en consumeren in en rond de stad. Naast de transitie naar een circulaire economie, zijn ook de energietransitie en de eiwittransitie onvermijdelijk om te kunnen voldoen aan de klimatologische uitdagingen van onze tijd. Ondernemingen en instellingen in Lelystad die middels producten en diensten de bovenstaande transitie kunnen versnellen zijn kansrijk.

4. Kernopgave en strategie

De economische kernopgave voor Lelystad ligt in de verzilvering van de aanwezige kracht en kansen. Zodanig dat alle Lelystedelingen weten te profiteren en er een nieuw zelfbewustzijn ontstaat dat aantrekkingskracht heeft op mensen en organisaties van binnen én buiten de regio. Door bewust te kiezen en vast te houden aan de langjarige focus groeit Lelystad verder uit tot zelfbewuste stad met een krachtige duurzame stedelijke economie, die door haar unieke profiel minder conjunctuurgevoelig en afhankelijk is van haar omgeving.

De opgave van de deeltafel 'Next Level Economie' ligt primair bij het beantwoorden van de vraag wat nodig is om de bovengenoemde kanteling naar een krachtige duurzame stedelijke economie te realiseren.

Met andere woorden, hoe kan de economie de stap naar een Next Level maken?

Figuur 1: de economische kanteling van Lelystad

De opgave binnen deze deeltafel staat niet op zichzelf en heeft raakvlakken met alle overige deeltafels. Zo zal bijvoorbeeld het onbenutte arbeidspotentieel moeten worden benut - relatie met de deeltafel 'sociaal sterk'- en zal het onderwijs moeten aansluiten bij de (toekomstige) arbeidsmarkt - relatie met de deeltafel 'onderscheidend onderwijs'.

Specifiek voor de economische kernopgave, onderscheiden wij drie strategische hoofdlijnen waarlangs gewerkt moet worden:

- Inspelen op de kracht van Lelystad
- Versterking van het ondernemersklimaat
- Versterking van het vestigingsklimaat

De eerste lijn gaat over het inspelen op het unieke en de echte kansen van Lelystad die bepalend zijn voor de trekkracht van de economie, het stuwende deel. De tweede en derde lijn gaan over het orde hebben van de basis voor een vitale economie.

4.1 Inspelen op de kracht van Lelystad

Een deel van de kracht van Lelystad kan gezocht worden in de stuwende sectoren. Stuwende sectoren zijn sectoren met bedrijven en instellingen die minder afhankelijk zijn van de lokale bevolking omdat het afzetgebied (grotendeels) buiten de eigen regio ligt. Economisch stimuleringsbeleid richt zich vaak op de stuwende sectoren, omdat deze in belangrijke mate verantwoordelijk zijn voor de economische

waarde toevoeging aan de regionale economie en niet op waarde herverdeling of waarde onttrekking. De concurrentiepositie van de bedrijven in deze sectoren is gebaseerd op de unieke resources waarover de bedrijven beschikken en is bepalend voor de werkgelegenheidsontwikkeling en groei van de sector.

De stuwende sectoren vormen daarmee een belangrijke spil in de kanteling van Lelystad naar een economisch onafhankelijke stad. Door in te spelen op de belangrijkste stuwende krachten en deze waar mogelijk te verbinden, ontstaat een specifiek economisch profiel voor Lelystad. Gevolg: met de toegenomen onafhankelijkheid op basis van eigen kracht, groeit het zelfbewustzijn van Lelystad.

Uit de analyse van de huidige economische situatie van Lelystad is een aantal sterke sectoren te identificeren met daarin succesvolle bedrijven zoals Giant, McCain of Kloosterboer en recent Inditex. Naast deze sterke sectoren en bedrijven beschikt Lelystad over een aantal Unique Selling Points die bijvoorbeeld samenhangen met de ruimte en ligging van Lelystad en de aanwezige voorzieningen. Wanneer we deze sterke sectoren en unique selling points, afzetten tegen de huidige beleidsthema's en de trends en ontwikkelingen, ontstaat een krachtenveld waarin de stuwende potentie van Lelystad kan worden gezocht.

Een visuele weergave van dit krachtenveld (kanskaart) is opgenomen in bijlage 2. Uit dit krachtenveld leiden wij vervolgens een vijftal kansen met stuwende potentie af voor Lelystad. Deze kansen bevinden zich rondom:

- Bedrijven en instellingen gericht op logistiek
- Bedrijven en instellingen gericht op de vrijetijdseconomie
- Bedrijven en instellingen die inspelen op de circulaire- en biobased economie
- Agrofood: bedrijven en instelling gericht op de voedselproductie en logistiek (secundaire agrofood)

In hoofdstuk 5 wordt beschreven wat nodig is om de geïdentificeerde stuwende potentie van Lelystad verder te verzilveren.

4.2 De basis op orde: versterking van het ondernemersklimaat en het vestigingsklimaat

Voor een vitale economie waarin zowel de stuwende als ook de bedrijven in de verzorgende sectoren kunnen excelleren is het essentieel dat de basis van de economie op orde is. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen alles wat zich voor de voordeur van de ondernemer afspeelt (het vestigingsklimaat) en alles wat zich achter de voordeur van de ondernemer afspeelt (het ondernemersklimaat).

De uitdagingen met betrekking tot het versterken van het ondernemersklimaat kunnen worden gezocht in het stimuleren van ondernemerschap, innovatie en internationalisering. Met betrekking tot het vestigingsklimaat kan gedacht worden aan de ontwikkeling en marketing van toplocaties, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, centrumontwikkeling en het toeristisch- recreatieve aanbod. Ook een meer slagvaardige overheid – een overheid met visie en durf – draagt hieraan bij.

In de uitwerking van de uitdagingen voor Lelystad zal constant de afweging gemaakt dienen te worden of het huidige ondernemers- en vestigingsklimaat op relevante onderdelen voldoende is uitgerust om optimaal in te kunnen spelen op de kracht van Lelystad.

5. De belangrijkste uitdagingen voor Lelystad

5.1 Vertaling kernopgave naar uitdagingen voor Lelystad

Nu de economische kernopgave van Lelystad is gedefinieerd en de strategische lijnen waarlangs aan deze opgave gewerkt kan worden zijn bepaald, kunnen de belangrijkste uitdagingen in dit licht worden vastgesteld. De belangrijkste uitdagingen voor Lelystad kunnen in de basis worden gevonden in het antwoord op twee vragen:

I. Wat is nodig om de stuwende kansen in Lelystad te verzilveren?

Uit de analyse is gebleken dat in de logistiek, vrijetijdseconomie, circulaire economie en (secundaire) agrofood zich de grootste stuwende kansen bevinden voor Lelystad. In verschillende werksessies met de belangrijkste economische spelers in Lelystad is onderzocht wat nodig is om deze stuwende kansen te verzilveren. In dit proces zijn de volgende concrete uitdagingen geselecteerd:

- Uitgroeien naar een toekomstbestendige logistieke hotspot van Nederland
- Uitbouw van de vrijetijdseconomie
- Doorontwikkeling Flevokust Haven: als topwerklocatie voor circulaire bedrijvigheid en als duurzame, intermodale infrastructuur voor de regio
- Optimale benutting van de potentie van de agrofood sector: voedselverwerking en logistiek

II. Wat is nodig om de basis van Lelystad (vestigingsklimaat en ondernemersklimaat) op next level niveau te brengen?

In bovengenoemde werksessies is daarnaast ook uitvoerig stil gestaan bij het huidige ondernemersklimaat en het vestigingsklimaat van Lelystad. Dit proces heeft geleid tot de volgende concrete uitdagingen:

- Gestructureerde samenwerking in de triple helix
- Inspelen op de kansen van de ontwikkeling Airport Lelystad
- Behoud van een toekomstbestendige zorgsector

5.2 Strategische uitgangspunten t.a.v. de uitvoer

Kenmerk van de verschillende uitdagingen is dat zij allen vragen om een eigen unieke aanpak waarin de rol van gemeente en andere (publieke) partners kan verschillen. Ondanks dat de uitwerking en rol van de partners daarmee per uitdaging verschilt, zijn er wel degelijk strategische uitgangspunten te formuleren die overkoepelend gelden voor alle uitdagingen. Mede omdat een Next Level Economie ook een next level opstelling vraagt van alle partijen en next level wijze waarop de partijen zich tot elkaar én de buitenwereld verhouden.

De belangrijkste overkoepelende strategische uitgangspunten die wij in de licht zien zijn:

- De algemene grondhouding van Lelystad is gericht op *samenwerking* i.p.v. concurrentie met de buurgemeenten.
- Lelystad positioneert zich vanuit de *eigen kracht* in de verschillende krachtenvelden waarin zij actief is.
- *Gedeeld eigenaarschap*
De gemeente Lelystad (en de andere publieke instellingen) zijn samen met de inwoners en het bedrijfsleven gedeeld eigenaar van de economische opgaven van de stad. De insteek van de

uitvoer is daarbij om in nauwe samenwerking op te trekken met de 'buitenwereld', maar tegelijkertijd ook daarbij de banden met de provincie Flevoland aan te halen.

- *Benutten kansen Next Economy*

Wij zien de toekomst van Lelystad geborgd door kansen die inzetten op vernieuwing: circulaire en biobased economy, bedrijven die gebruik maken van toekomstgerichte ontwikkelingen in de samenleving zoals duurzame logistiek, duurzame technologie (batterijen!), aandacht voor duurzame consumentenwensen en het versterken van de bestaande sterke sectoren en bedrijven door deze digitale en duurzame vernieuwing.

5.3 Uitwerking van de uitdagingen

Het resterende deel van deze rapportage bevat een concrete uitwerking van de bovenstaande opgaven. Achtereenvolgens wordt per opgave de specifieke uitdagingen (het 'fiche') beschreven, de onderbouwing vanuit de analyse, de doelstellingen, de mogelijke samenwerkingspartners, de activiteiten en projecten en de rollen van de gemeenten en andere betrokken partijen.

Fiche 1: Uitgroeien naar een toekomstbestendige logistieke hotspot van Nederland

Omschrijving specifieke uitdaging(en)

- Het accommoderen van de groei van de logistieke sector op een dusdanige wijze dat Lelystad en haar inwoners volop kunnen deelnemen en mee profiteren van de ontwikkelingen in de stad.
- Daartoe is het van belang om het regionale ecosysteem in de logistiek te organiseren, zodanig dat krachtige netwerken ontstaan van grote en kleine instellingen en bedrijven.

Onderbouwing vanuit analyse

- De logistieke sector was in het afgelopen jaar de snelst groeiende sector van Lelystad. Op korte termijn wordt verwacht dat er in deze sector nog eens minimaal 5.000 extra arbeidsplaatsen bij komen. In het economische profiel van Lelystad neemt de logistieke sector daarmee een steeds prominentere plek in.
- In de afgelopen jaren is geïnvesteerd in de hardware, zoals bereikbaarheid Lelystad Airport, verbreding A6, maar ook de containerterminal op Flevokust Haven.
- Amsterdamse regio en regio Schiphol, maar ook regio Utrecht raken vol. Geen ontwikkeling meer van grootschalige (niet-luchthaven gebonden) logistieke centra nabij Schiphol. Ook de hoge grondprijzen in de andere regio's spelen hierin een rol. Zuidelijk Flevoland, waaronder Lelystad, kunnen de grootschalige ontwikkelingen de gewenste ruimte bieden.

Doelstellingen

- Lelystad neemt als onderdeel van het logistieke cluster Almere-Lelystad-Zeewolde een permanente plaats in de top 10 van logistieke hotspots (nummer 12 in 2018).
- Realisatie van een samenhangend ecosysteem in de logistieke sector op regionale schaal: de locaties en infrastructuur zijn op orde; er is een goed functionerend netwerk; kennispartijen en onderwijs zijn volop aangehaakt; talent is beschikbaar en er zijn geen belemmeringen t.a.v. financiering.

Samenwerkingspartners

- Omala/LAB
- Flevokust Haven
- ROM & Provincie Flevoland
- Onderwijs- en Kennisinstellingen
- Werkbedrijf Lelystad
- Logistieke bedrijven

Rollen gemeente

- Aanjagen, initiëren, met een regierol in de startfase en faciliterende rol in vervolgfase.
- Accountmanagement richting belangrijkste stakeholders, met aandacht voor de kwesties die in deze fiche zijn geadresseerd.
- (Lobby voor) investeringen in infrastructuur

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- Analyse van het huidige logistieke ecosysteem in Zuid-Flevoland incl. verkenning en plan van aanpak met noodzakelijke stappen hoe een logistiek cluster in Zuid-Flevoland kan worden ingericht.
- Inrichten van een 'House of Logistics': een ontmoetingspunt in de regio voor logistieke partijen, overheid, onderwijs en arbeidsmarkt (in samenwerking met ROM en MRA)
- Inrichten van/of beschikbaar maken van (bestaande) fondsen voor het bedrijfsleven van waaruit initiatieven kunnen worden gefinancierd die bijdragen aan ontwikkelingen t.b.v. de realisatie van het logistieke ecosysteem.
- Infrastructurele investeringen; haalbaarheidsonderzoek naar een railterminal nabij Flevokust Haven; verbinding Enkhuizen Lelystad: verbreden naar 4 rijstroken (A23); Overkluizing Baai van Van Eesteren: De Houtribdijk via Flevokust Haven direct verbinden met A6.

Indicatie financiële impact: €€€

Fiche 2: Uitbouwen van de vrijetijdseconomie

Omschrijving specifieke uitdaging(en)

- De ambitie is om Lelystad op de kaart te zetten als toeristische trekpleister.
- Toerisme is binnen het programma Lelystad Next Level een separate deeltafel, maar wordt vanuit het economisch perspectief naast logistiek als één van de kansrijke (groei)sectoren voor Lelystad gezien.

Onderbouwing vanuit analyse

- Vrije tijdseconomie is in algemene zin een groeisector mede ingegeven door de vergrijzing maar tevens door de bredere verandering van consumentengedrag, met name ook bij jongeren.
- Lelystad profiteert hier al van: Bataviastad trekt jaarlijks 2,5 miljoen bezoekers. Een aantal wat mede door de groei van Bataviastad nog verder kan/zal toenemen. Er doen ieder jaar meer rijncruiseschepen Bataviahaven aan. Verder worden de Oostvaardersplassen en de Markerwadden ook als potentiële trekkers gezien.
- Lelystad heeft het event HISWA te water voor 10 jaar weten te contracteren. In 2018 is het event voor het eerste jaar gehouden, daarvoor vond het in Amsterdam plaats. Via dit event zet Lelystad met haar 5 havens ook het watersportprofiel duidelijk op de kaart.
- Lelystad Airport opent in april 2020. Het profiel van Lelystad Airport is met name leisuureluchthaven. Naast outbound zullen ook buitenlandse toeristen via Lelystad Airport ons land gaan bezoeken. Daar de Amsterdamse hotelmarkt inmiddels zijn grenzen heeft bereikt, biedt dit kansen voor een aanzienlijke uitbreiding van de hotelcapaciteit in Lelystad. Bij Lelystad Airport worden 3 hotelontwikkelingen voorzien. Daarnaast opent Van der Valk een hotel nabij de A6 en zijn er ook plannen voor hotelontwikkelingen in het Stadshart en de Kustzone.
- Lelystad Airport zal in combinatie met Aviodrome ook meer dagjesmensen gaan trekken naar Lelystad. Naast de aanwezigheid van Aviodrome, Bataviawerf, Bataviastad biedt dit ook ruime aan nog andere leisuure voorzieningen.

Doelstellingen

- Lelystad ontwikkelt zich aan de oostkant van de MRA tot een diverse toeristische trekpleister, die Amsterdam enigszins kan ontzorgen van de toeristische druk op de stad. Hierdoor weet Lelystad meer bezoekers te trekken, die langer verblijven, meer uitgegeven en het 'product Lelystad' hoger waarderen, hetgeen bijdraagt aan meer werkgelegenheid en een positiever overall imago van Lelystad.
- Realisatie van een samenhangend ecosysteem in de vrijetijdseconomie: diverse attractieve voorzieningen, er is een goed functionerend netwerk, onderwijs is volop aangehaakt en talent is beschikbaar.

Samenwerkingspartners

- Regisseur verblijfsaccommodaties en leisure ontwikkelingen MRA.
- Visit Flevoland
- Onderwijs (hospitality-opleidingen MBO/HBO)
- Provincie Flevoland
- Bedrijven in de toerisme- en recreatiesector

Rollen gemeente en overige betrokkenen

- Aanjagen, initiëren, met een regierol in de startfase en mogelijk faciliterende rol in vervolgfase.
- Accountmanagement richting belangrijkste stakeholders, met aandacht voor de kwesties die in deze fiche zijn geadresseerd.

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- Programmatische afstemming Leisureontwikkelingen Kustzone – Stadshart – Lelystad Airport, waaronder hotelpropositie(s) ontwikkelen voor Stadshart en/of Kustzone.
- Inrichten van een House of Leisure: : een ontmoetingspunt in de regio voor toeristische partijen, overheid, onderwijs en arbeidsmarkt

Indicatie financiële impact: €

Fiche 3: Doorontwikkeling Flevokust Haven

Omschrijving specifieke uitdaging(en)

- Zodanig inrichten van Flevokust Haven dat hier een ecosysteem rondom circulaire bedrijvigheid kan ontstaan.
- Op 'software' vlak betekent dit dat er voor Flevokust Haven een partij wordt aangewezen die het park- en innovatiemanagement inricht.
- Op 'hardware' vlak betekent dit dat er een duurzame grid wordt ontwikkeld voor de uitwisseling van koude, warmte en elektriciteit tussen de bedrijven en de onderlinge uitwisseling te optimaliseren.
- De multimodale terminal is daarbij een voorwaarde voor de verschuiving van goederenwegvervoer naar de meer duurzame binnenvaart. De multimodale terminal heeft een duidelijke structurerende rol in het versterken van het vestigingsmilieu in Lelystad voor de logistiek.

Onderbouwing vanuit analyse

- Flevokust Haven biedt door de combinatie van de haventerminal en de hoge milieu categorieën ruimte aan bedrijven die zich richten op de verwerking, recycling en upcycling van afvalstromen (grootschalige bulk waarbij agro- en bouwlogistiek speerpunten zijn).
- Door de aanwezigheid van de Maxima Centrale, de realisatie van een grootschalig zonnepark en de ontwikkeling van datacenters wordt een belangrijke basis gecreëerd voor de uitwisseling van koude, warmte en elektriciteit.
- Ook kunnen circulaire modellen worden opgezet vanuit de verwachte vestiging van voedselverwerkende industrie. Daarnaast kan de maakindustrie en de biobased industrie op Flevokust gefaciliteerd worden. Ook de maakindustrie maakt gebruik van circulaire activiteiten zoals onderhoud en hergebruik van producten.
- Flevokust zorgt voor aan de regionale bedrijvigheid gerelateerde containeroverslag; met name voor het distributiecentrum van Inditex maar ook van bedrijven als Giant is de binnenvaartcontaineroverslag een sterk punt van logistiek als sterke sector in Lelystad.

Doelstellingen

- Flevokust Haven ontwikkelt zich in het verlengde van de agrohub van Nederland tot een toonaangevend circulair werkmilieu.
- Flevokust Haven behandelt alle zeecontainers die in Lelystad arriveren vanuit de zeehavens voor de in Lelystad gevestigde bedrijvigheid en resulteert in een verschuiving van de weg naar de binnenvaart.
- Lelystad Haven als logistieke asset is het doorslaggevende argument voor de komst van nog enkele grootschalige distributiecentra.

Samenwerkingspartners

- Havenbedrijf Amsterdam
- Engie
- Provincie Flevoland
- ROM
- CTU
- (Potentiële) bedrijven op Flevokust Haven

Rollen gemeente en overige betrokkenen

- Aanjagen, initiëren, met een regierol in de startfase en mogelijk faciliterende rol in vervolgfase.
- Accountmanagement richting belangrijkste stakeholders, met aandacht voor de kwesties die in deze fiche zijn geadresseerd.

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- In kaart brengen wat de belangrijkste kansen zijn voor bundeling van circulaire bedrijvigheid op Flevokust—daarbij gaat het ook om cross over tussen verschillende sectoren, zoals logistiek en agro.
- Optimaal positioneren en branden van de topwerklocatie Flevokust Haven
- In kaart brengen voor welke bedrijvigheid een modal shift van weg naar binnenvaart via Flevokust Haven kansrijk is – gebaseerd op besparing in geld en CO2.
- Campagne gericht op verschuiving weg naar water initiëren.
- Uitwerken maatwerk distributieconcept voor Inditex via containerbinnenvaart.

Indicatie financiële impact: €€€

Fiche 4: Optimale benutting van de potentie van de agrofood sector

Omschrijving specifieke uitdaging(en)

- (Door)ontwikkelen van Lelystad tot agro hub van de regio, waardoor Lelystad in staat is haar centrale positie in een toonaangevend agrarisch productiegebied beter te gelde te maken.

Onderbouwing vanuit analyse

- Flevoland heeft een voorname positie in de agrosector. Lelystad kan in het verlengde hiervan een belangrijke schakelfunctie in gaan vullen voor wat betreft de logistiek en verwerking van agrarische producten (secundaire Agrofood).
- Lelystad heeft al diverse prominente agro gerelateerde bedrijven binnen haar gemeente zoals Marfo, Mc Cain, Kloosterboer, Iscal Sugar, Intersnack, Farm Dairy en Royal Food. In directe zin is de Agrofood sector binnen Lelystad goed voor 1.750 arbeidsplaatsen. Bij de aanverwante bedrijven en instellingen zijn daarnaast nog eens 3.160 mensen werkzaam. Indirect is de sector daarmee nu al de 4de grootste sector van Lelystad.
- Verder profileert de Lelystadse Boer zich nadrukkelijk als samenwerkingsverband van biologische boeren rond Lelystad Airport.
- Flevokust Haven wordt een belangrijke logistieke hub voor de verlading van agrarische producten. Daarnaast biedt Flevokust Haven ook ruimte aan de voedselverwerkende industrie.

Doelstellingen

- Flevokust Haven ontwikkelt zich tot de agro hub van de regio, waar naast de logistiek ook mede vanuit de circulaire gedachte de nadruk zal liggen op de voedselverwerkende industrie.

Samenwerkingspartners

- Aeres Hogeschool Dronten
- Flevocampus Almere
- WUR
- ROM
- Lelystadse Boer
- Provincie Flevoland
- Bedrijven in de Agrofood

Rollen gemeente en overige betrokkenen

- Aanjagen, initiëren, met een regierol in de startfase en mogelijk faciliterende rol in vervolgfase.
- Accountmanagement richting belangrijkste stakeholders, met aandacht voor de kwesties die in deze fiche zijn geadresseerd.

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- Ontwikkeling kenniscluster in samenwerking met OMFL, WUR, Aeres Hogeschool Dronten en Flevocampus Almere.
- Marketing en acquisitie gericht op voedselverwerkende industrie.

Indicatie financiële impact: €

Fiche 5: Gestructureerde samenwerking in de triple helix

Omschrijving specifieke uitdaging(en)

- Opbouwen van een effectief en gestructureerd netwerk met de belangrijkste bedrijven en instellingen in Lelystad vanuit het onderwijs, de overheid en het bedrijfsleven. Met als onderliggende doel om vanuit dit netwerk initiatieven te initiëren en/of te ondersteunen die helpen het ondernemerschap, de innovatiekracht en internationalisering van het bedrijfsleven in Lelystad te versterken.

Onderbouwing vanuit analyse

- Door het korte bestaan van Lelystad staat community vorming tussen ondernemers, overheid en onderwijs nog in de 'kinderschoenen'. In Lelystad worden daardoor op dit moment nog economische kansen gemist.
- Kenmerk van succesvolle economische regio's in ons land is dat zij vroegtijdig, op basis van eigen kracht, een koers hebben bepaald en daar langjarig aan hebben vastgehouden. Een langjarige focus waar door ondernemers, overheid en onderwijs gezamenlijk aan wordt getrokken.

Doelstellingen

- Versterking concurrentiekracht en economische structuur vraagt om een krachtige samenwerking. De opbouw van een effectief en gestructureerd netwerk tussen de belangrijkste stakeholders in Lelystad helpt deze samenwerking te versterken.
- Installeren van een krachtige triple helix samenwerking ('Economic Board Lelystad') met Lelystadse bedrijven en instellingen uit de 'triple helix' die actief kunnen meedenken met het eigen beleid binnen de contouren van de gemeente Lelystad.
- Het in positie brengen van deze samenwerking (en daarmee Lelystad) in de relevante bestaande regionale samenwerkingsverbanden zoals de MRA, Regio Zwolle en de Provincie Flevoland (Win4all, ROM).

Samenwerkingspartners

- Vertegenwoordiging kennisinstellingen en onderwijsinstellingen
- Vertegenwoordiging overheden
- Vertegenwoordiging bedrijfsleven

Rollen gemeente en overige betrokkenen

- Aanjagen, initiëren, met een regierol in de startfase en mogelijk faciliterende rol in vervolgfase.

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- In beeld brengen en verbinden van de toonaangevende spelers in Lelystad uit het bedrijfsleven, onderwijs en overheid.
- Initiëren en opzetten van Economic Board Lelystad met voldoende financiële armslag zodat Lelystad optimaal wordt vertegenwoordigd in de relevante gremia, maar waarmee tegelijkertijd ook concurrentiekracht van de lokale bedrijven in Lelystad kan worden gestimuleerd.

Indicatie Financiële impact: €€

Fiche 6: Inspelen op de kansen van de ontwikkeling Airport Lelystad

Omschrijving specifieke uitdaging(en)

- De aanwezigheid van de regionale luchthaven optimaal uit te nutten voor het imago van de stad en daarmee de aantrekkingskracht te versterken voor groei van buitenaf.
- De aanwezigheid van de regionale luchthaven zo uit te nutten dat ook de inwoners en het huidige aanwezige bedrijfsleven in economische zin kan mee profiteren.
- Lelystad op de kaart te zetten als stad met een regionale luchthaven naast Rotterdam en Eindhoven.

Onderbouwing vanuit analyse

- De ontwikkeling van Lelystad Airport zelf maar ook de ontwikkelingen op het naastgelegen Lelystad Airport Businesspark (LAB) zorgen voor een sterke toename van het aantal banen met name gericht op de luchthaven/hospitality, maar ook op logistiek. Onderwijs zal gericht op deze ontwikkelingen moeten worden georganiseerd. Studenten zullen van verder afkomen, waardoor behoefte aan studentenhuisvesting te verwachten is, zoals dat nu ook al te zien is bij de vliegopleidingen.
- De verwachting is dat Lelystad Airport zich ontwikkelt tot 22.500 vluchten per jaar en ongeveer 5 miljoen bezoekers/reizigers per jaar. Dit gaat leiden tot een extra toestroom van mensen die Lelystad en de aantrekkelijkheid van de stad gaan ontdekken en biedt daarnaast draagvlak voor het uitbouwen van voorzieningen (infrastructuur, bereikbaarheid, commerciële).
- Een luchthaven biedt kansen om tot ontwikkeling van hoogwaardige gemengde werkmilieus te komen. Dit biedt een unieke kans voor Lelystad om een regionaal onderscheidend werkmilieu te realiseren, wat hoogwaardige ontwikkelingen en daarmee ook hoogwaardige werkgelegenheid aantrekt.

Doelstellingen

- De opening van de Lelystad Airport aangrijpen om de economische structuur van Lelystad blijvend te versterken door het gebied rondom Lelystad Airport ontwikkelen tot een grootschalig aantrekkelijk werkmilieu, bestaande uit een combinatie van een hoogwaardig gemengd werkmilieu en een gebied dat ruimte biedt aan grootschalige (logistieke) ontwikkelingen.
- Het realiseren van de Airport Campus, gericht op de samenwerking binnen de triple helix: bedrijfsleven, onderwijs (MBO, HBO en universitair) en overheid. Met de Airport Campus kan ook een (fysieke) omgeving worden gerealiseerd waarmee invulling kan worden gegeven aan het thema blijvend leren, mensen blijvend geschikt houden voor de arbeidsmarkt.
- Het opzetten van clusters/ecosystemen gericht op: MRO, logistiek, leisure/hospitality.

Samenwerkingspartners

- Schiphol Group
- ROM & Provincie Flevoland
- Rijksvastgoedbedrijf (RVB)
- Onderwijs/kennisinstellingen
- Bedrijfsleven

Rollen gemeente en overige betrokkenen

- Gemeente moet doorontwikkeling Lelystad Airport Businesspark planologisch mogelijk maken. Hierbij wordt het planologisch ook mogelijk gemaakt om een gemengd milieu wonen (studenten)-werken bij Lelystad Airport mogelijk te maken.
- Gemeente en provincie zetten zich gezamenlijk in om Airport Campus in de beoogde opzet tot realisatie te brengen. Het gaat hierbij zowel om de hardware (huisvesting) en software (programmamanagement).
- Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) gaat participeren in de doorontwikkeling van Lelystad Airport Businesspark of optreden als financier, vanuit haar rol van grondbezitter in fase 2 van LAB.

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- Realisatie Airport Campus.
- Opzetten meerjarig programmamanagement Airport Campus.
- Doorontwikkeling Lelystad Airport Businesspark.

Indicatie financiële impact: €€

Fiche 7: Behoud van een toekomstbestendige zorgsector

Omschrijving specifieke uitdagingen

- Verstevenigen, verankeren en behouden van de infrastructuur van zorgvoorzieningen in de gemeente, zodat Lelystad een zo optimaal mogelijke positie houdt in de voortdurende discussie over schaalvergroting en locatiekeuzes van instellingen.
- Innovatie in de zorg met als doel een kwalitatief goede en toegankelijke ziekenhuisvoorziening voor Lelystad en de regio én een toekomstbestendige structuur rond gezondheid en zorg voor inwoners.
- Optimaal inspelen op de economische kansen die er op korte termijn in de zorgsector gaan ontstaan (preventie, veranderende woningbehoeften, groeiende zorgvraag, zorg op afstand etc.)

Onderbouwing vanuit analyse

- De bevolking van Lelystad vergrijst, de algehele zorgvraag neemt daardoor in de komende jaren verder toe. Met de vergrijzing neemt ook de vraag naar persoonlijke dienstverlening toe, voor een deel betreft dit de formele dienstverlening maar voor een grootdeel ook zeker de informele dienstverlening.
- De zorginfrastructuur is belangrijk voor de gemeente: het is een essentiële voorziening voor bewoners, het is na de handel de grootste werkgelegenheidssector in de gemeente en het vormt bovendien een kwaliteit die meetelt in de vestigingskeuze van bedrijven.
- Als gevolg van het recente faillissement van het ziekenhuis komen zorgvoorzieningen voor de Lelystedelingen meer op afstand te staan.

Doelstellingen

- Realisatie van een samenhangend ecosysteem in de zorg dat bijdraagt aan het behoud en versteviging van de lokale zorgvoorzieningen maar tegelijkertijd ook een belangrijke economische bijdrage kan leveren aan Lelystad. Genoemd ecosysteem is in eerste instantie gericht op het behoud van lokale zorgvoorzieningen voor de eigen inwoners van de stad.

Samenwerkingspartners

- Vertegenwoordigers van de verschillende zorgverleners in Lelystad
- Provincie Flevoland en omliggende gemeenten
- Het Rijk
- Onderwijsinstellingen

Rollen gemeente en overige betrokkenen

- Aanjagen, initiëren, met een regierol in de startfase en mogelijk faciliterende rol in vervolgfase.
- Accountmanagement richting belangrijkste stakeholders, met aandacht voor de kwesties die in deze fiche zijn geadresseerd.

Concrete projecten/ activiteiten richting uitvoeringsprogramma

- Actieve inbreng leveren op de verschillende processen rond ziekenhuiszorg in Lelystad en de regio.
- Een integraal afgestemd pakket aan belangen inbrengen in het traject toekomstverkenning van het ministerie van VWS.
- Kennis en ervaring van de diverse (zorg)partners bij elkaar brengen.

Indicatie financiële impact: €

6. Randvoorwaarden en samenhang

6.1 Randvoorwaardelijke eisen aan de andere deeltafels

Om de economische ambities van Lelystad te kunnen realiseren is meer nodig dan alleen het invullen geven aan de opgenomen fiches in dit document. Zoals al eerder gesteld zijn er veel raakvlakken met de overige deeltafels. Vanuit de economische opgaven die in dit document zijn uitgelicht komen de volgende randvoorwaardelijke eisen richting de andere deeltafels naar voren:

Sociaal sterk:

- Verhoging van de arbeidsparticipatie: de verwachte krimp van beroepsbevolking in combinatie met de economische groeiambitie van Lelystad maakt dat alle potentiële arbeidskrachten hard nodig zijn. Op dit moment staan echter nog veel Lelystedelingen aan de zijlijn, terwijl bijvoorbeeld in de logistiek nu al een tekort is aan arbeidskrachten. Dit vraagt om voldoende kennis van de mensen die het betreft, maatwerk, intensieve bemiddeling en begeleiding van werkgevers en werknemers.

Onderscheidend onderwijs:

- Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt: een gezamenlijke opgave van de deeltafel economie en onderwijs ligt in een optimale aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Naast het algemene niveau van het onderwijs zal er vanuit de economische ambitie vooral een focus moeten liggen op de ontwikkeling van een onderwijsaanbod dat aansluit bij de economisch relevante sectoren voor Lelystad (logistiek, maakindustrie, leisure, zorg en circulair/duurzaamheid). Dit vraagt om nieuwe arrangementen tussen onderwijs en bedrijfsleven en om nieuwe onderwijsconcepten (zoals designbased education).
- Omscholing en leven lang leren: uit de analyse is gebleken dat Lelystad veel banen heeft in het middensegment, het type banen dat als gevolg van automatisering en robotisering onder druk staan. Gepaard met andere (technologische) ontwikkelingen kan hier op de lange termijn een groot omscholingsvraagstuk uit ontstaan. Het gaat om vele duizenden mensen, alleen al in Lelystad. Daarbij gaan ontwikkelingen steeds sneller, het is daarom zaak dat de beroepsbevolking van Lelystad goed blijft aangesloten op de ontwikkelende arbeidsvraag.

Wonen:

- (Tijdelijke) huisvesting: op de korte termijn valt een groei van meer dan 5.000 banen te verwachten in o.a. de logistiek. Banen die grotendeels zullen moeten worden ingevuld met medewerkers woonachtig buiten de regio. Om ervoor te zorgen dat de inkomsten van deze groep medewerkers deels weer terugvloeien in de lokale economie, is het zaak dat er op korte termijn een aantrekkelijke (tijdelijk) woningaanbod wordt gerealiseerd. Ook om in te kunnen spelen op ontwikkelingen als de komst van de EMA naar Amsterdam.
- Aantrekkelijk en passend woningaanbod: om de economische ambities van Lelystad waar te maken is het daarnaast zaak dat ook het bredere woningaanbod aantrekkelijk en gevarieerd is. Om in een aantal sectoren toonaangevend te worden zijn bijvoorbeeld kenniswerkers (van buiten) nodig, wat vraagt om een passend woningaanbod voor deze doelgroep.

Natuur, recreatie en toerisme:

- Aan- en ontsluiting natuur - vrijetijdseconomie: de Marker Wadden en Oostvaardersplassen zijn voorbeelden van gebieden met potentie voor de vrijetijdseconomie. Bij de gebiedsontwikkeling van deze gebieden dient ook gekeken te worden hoe er op duurzame wijze economisch gewin uit deze gebieden is te halen. Het draagt bovendien bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

Specifiek voor de Oostvaardersplassen dient daarbij opgemerkt te worden de problematiek rondom overschot en afschot het algemene beeld van het gebied heeft geschaad. Ook vanuit economisch perspectief is het daarom noodzakelijk dat hier een definitieve oplossing voor komt.

Om de ingezette kanteling te versnellen is het zaak dat de aantrekkingskracht van Lelystad in de komende jaren sterk toeneemt. Naast de bovenstaande specifieke randvoorwaarden t.a.v. een aantal thema's, ziet de deeltafel nog een tweetal overkoepelende randvoorwaarden om de deze aantrekkelijkheid te vergroten:

- Een stadshart dat voor je werkt: om de aantrekkingskracht van Lelystad te vergroten is het noodzakelijk een bruisend, aantrekkelijke binnenstad te realiseren waar inwoners graag komen en trots op zijn, dat bezoekers uit de regio en toeristen aantrekt en waar bedrijven gevestigd willen zijn. Dit vraagt onder meer om versterkingen in organiserend vermogen, samenwerking en centrummanagement, promotie en (vergaande) ruimtelijke ingrepen. Het stadshart is daarnaast gebaat bij een verdere verbetering van het OV-knooppunt wat zijn nu vormt.
- Imago & citymarketing: Alleen het op orde brengen van het vestigingsklimaat, ondernemersklimaat, leef- en woonklimaat in Lelystad is nog niet voldoende om ervoor te zorgen dat het migratiesaldo een vlucht neemt. Naast deze inspanningen is het noodzakelijk dat Lelystad (blijft) investeren in promotie van de unique selling points van de regio om zo ook het 'next level' imago van de stad uit te dragen.

6.2 Kwantitatieve doelstellingen

De uitdagingen, uitgewerkt in de verschillende fiches, zijn er op gericht Lelystad de definitieve kanteling te laten maken naar een zelfbewuste stad met een krachtige duurzame stedelijke economie, die door haar unieke profiel minder conjunctuurgevoelig en afhankelijk is van haar omgeving.

De effecten van de inspanningen die in het uiteindelijke uitvoeringsprogramma zullen worden opgenomen, zullen daarbij langjarig moeten worden gemonitord. Vooruitlopend heeft de deeltafel economie hieronder enkele overkoepelende kwantitatieve doelstellingen geformuleerd, waaruit in 2040 opgemaakt kan worden dat Lelystad de definitieve kanteling heeft gemaakt. In het uitvoeringsprogramma kunnen deze doelstellingen nader worden uitgewerkt.

- De werkgelegenheidsfunctie van Lelystad ligt boven het landelijke gemiddelde:
Indicator: het aantal banen per 1.000 inwoners leeftijd 15-64 jaar.
- De benutting van het arbeidspotentieel ligt op het landelijke gemiddelde:
Indicator: het percentage uitkeringsontvangers in de beroepsbevolking van de gemeente Lelystad afgezet tegen het landelijke gemiddelde.

- De stuwende sectoren hebben een groter aandeel in de totale sectorstructuur van Lelystad:
Indicator: huidige aandeel van de stuwende sectoren in de totale werkgelegenheid afgezet tegen het aandeel van de stuwende sectoren in 2040.
- Het werkloosheidspercentage van Lelystad is minder conjunctuurgevoelig.
Indicator: gemiddelde jaarlijkse werkloosheidspercentage van de gemeente Lelystad beweegt zich structureel binnen een bandbreedte van maximaal 1% van het landelijke gemiddelde jaarlijkse werkloosheidspercentage.
- Lelystad heeft een positief binnenlands migratiesaldo
Indicator: het binnenlandse migratiesaldo is over de laatste periode van 10 jaar (2030-2040) positief.

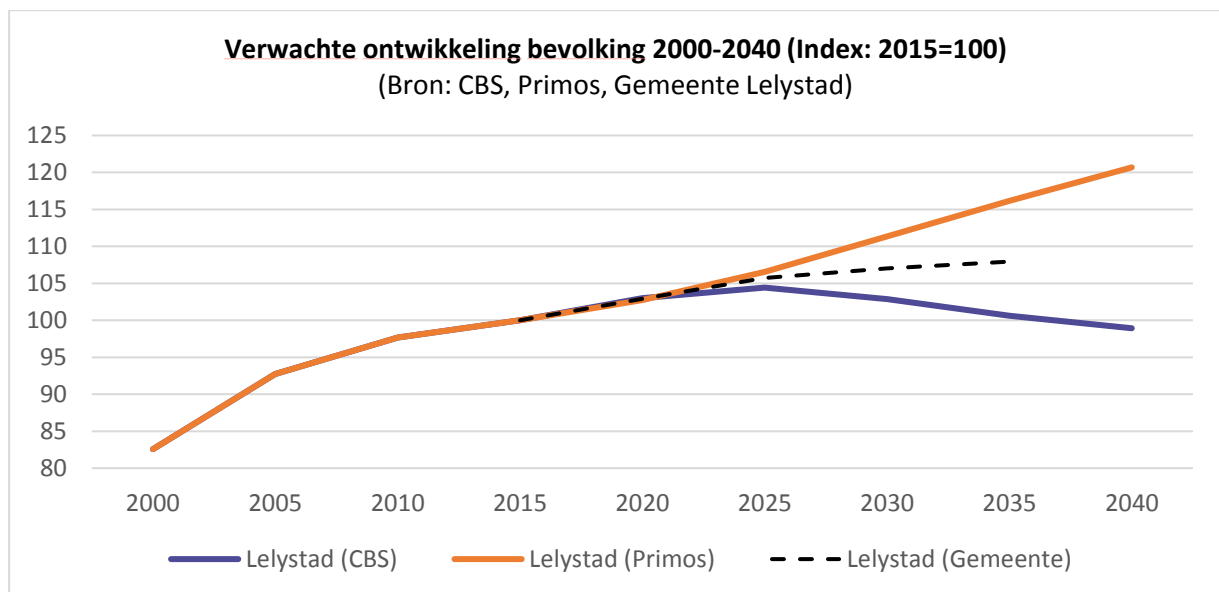
Bijlage 1: Economische kerncijfers Lelystad

Inleiding

Deze bijlage schetst een algemeen beeld van de huidige economische situatie van de gemeente Lelystad. De ontwikkelingen in Lelystad worden, waar mogelijk en relevant, gespiegeld aan de ontwikkelingen van de provincie Flevoland en Nederland als geheel. Achtereenvolgens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de belangrijkste kerncijfers van de demografie, arbeidsmarkt en de economie van Lelystad.

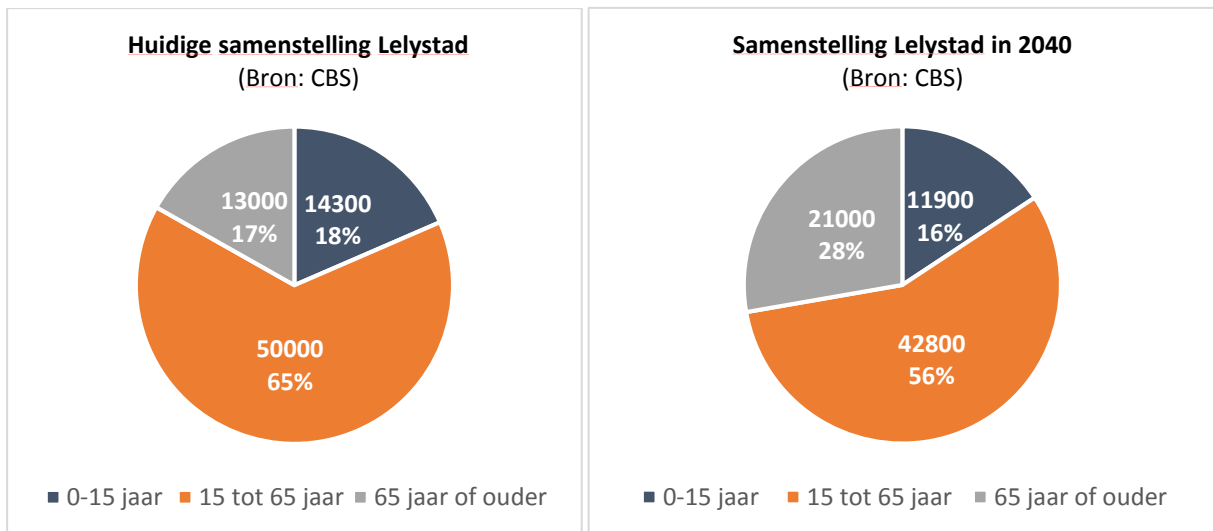
Demografie

Op 1 januari 2018 woonden er in de gemeente Lelystad ongeveer 77.400 inwoners (18,8% van het totaal aantal inwoners in de Provincie Flevoland). In figuur 2 is de (werkelijke) ontwikkeling van de bevolking van 2000 tot 2015 en de verwachte ontwikkeling van de bevolking van 2015 tot 2050 weergegeven. De verschillen tussen de drie opgenomen prognoses komen voornamelijk voort uit verschillende verwachtingen die de drie instellingen hebben bij de mate waarop het binnenlandse migratiesaldo van Lelystad zich in de komende decennia gaat ontwikkelen. In het groeiscenario van Primos wordt verwacht dat de bevolking in 2040 is toegenomen tot ruim 92.000 inwoners; het krimpscenario van CBS gaat er daarentegen vanuit dat de bevolking in 2040 is afgenomen tot minder dan 76.000 inwoners. De ontwikkeling van de aantrekkingskracht van het woon- en vestigingsklimaat in combinatie met de leefbaarheid zullen in belangrijke mate bepalend zijn welk scenario voor Lelystad zal gelden.

Figuur 2: Verwachte ontwikkeling bevolking Lelystad

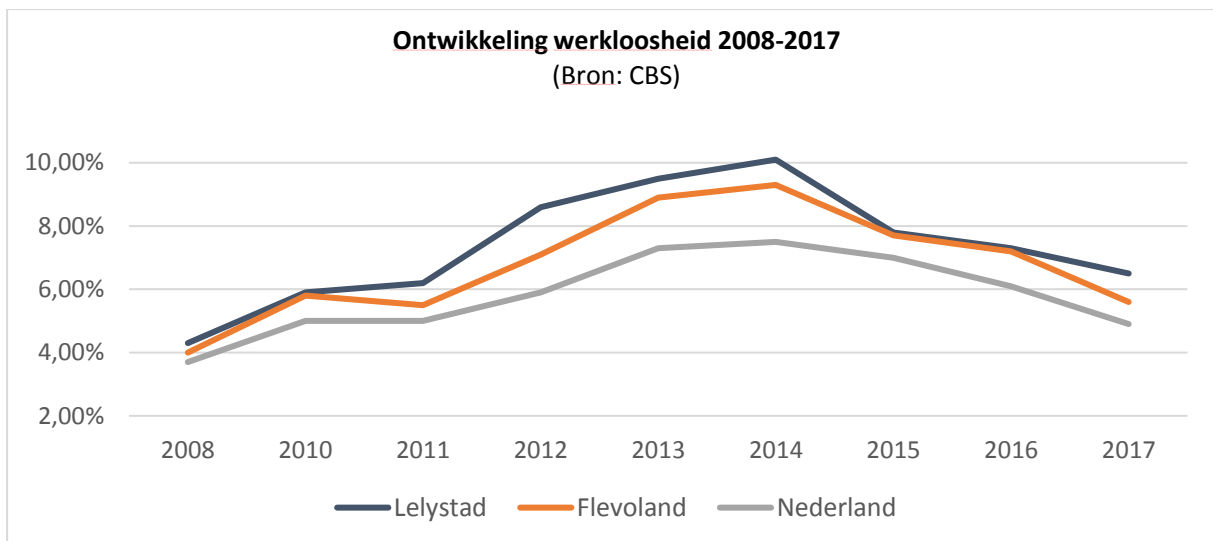
De nog onzekere effecten van mogelijke bovenstaande binnenlandse migratieontwikkelingen buiten beschouwing gelaten, is het een gegeven dat de huidige samenstelling van de bevolking van Lelystad zal gaan veranderen. In figuur 3 is op basis van de prognose van CBS, die uitgaat van een beperkte migratie, de huidige samenstelling van de bevolking afgezet tegen de verwachte samenstelling in 2040. Richting 2040 zien we dat de bevolking vergrijsd en ontgroent. Daarnaast neemt de beroepsbevolking in omvang én aandeel in de totale bevolking af. In 2040 zijn er naar verwachting hierdoor ongeveer 14% minder banen nodig om de beroepsbevolking aan het werk te houden. Een andere consequentie is dat er met minder mensen meer mensen verzorgd moeten worden.

Figuur 3: Ontwikkeling samenstelling van de bevolking

Arbeidsmarkt

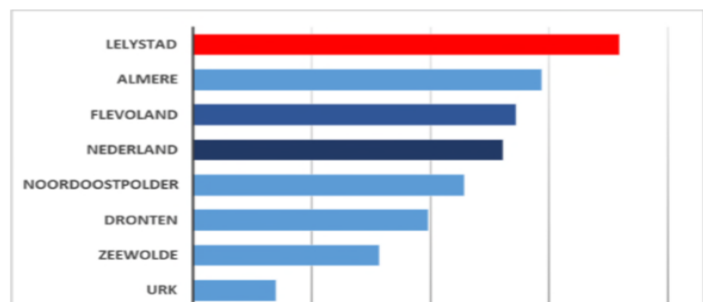
In de ontwikkeling van het werkloosheidspercentage (figuur 4) is zichtbaar dat Lelystad relatief conjunctuurgevoelig is. Met name in perioden van laagconjunctuur loopt de werkloosheid van Lelystad relatief hard op. Terwijl in perioden van hoogconjunctuur de werkloosheid juist relatief sneller daalt richting de provinciale en landelijke gemiddelden.

Figuur 4: Ontwikkeling werkloosheidspercentage

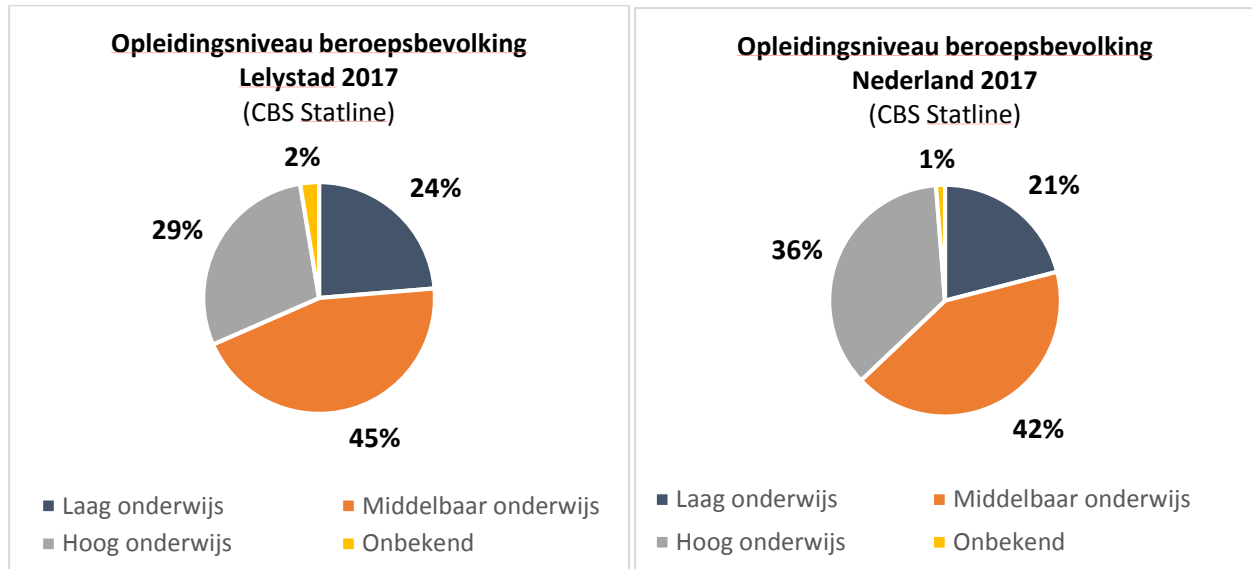
Ondanks dat de werkloosheid in Lelystad in de afgelopen periode is gedaald, staan er nog altijd relatief veel Lelystedelingen langs de zijlijn. In 2016 had 23% van de beroepsbevolking één of meerdere uitkeringen (figuur 5).

Uitkeringsontvangers in % beroepsbevolking 2016

Figuur 5: Totaal uitkeringsontvangers in beroepsbevolking

In vergelijking met Nederland telt de beroepsbevolking van Lelystad relatief veel personen met een laag of middelbaar opleidingsniveau. Het aanbod hoger opgeleiden is derhalve minder groot. Uit de werkloosheidscijfers blijkt dat de beroepsbevolking van Lelystad op dit moment goed werk weet te vinden in Lelystad en de omliggende regio. Tegelijkertijd is landelijk nu al is zichtbaar dat juist de banen in het middensegment, die worden gekenmerkt door veel routinematige handelingen, onder druk komen te staan. Lelystad telt hier relatief veel van.

Figuur 6: Opleidingsniveau van de beroepsbevolking

Pendelcijfers⁵

De pendelcijfers bieden enerzijds informatie over waar de eigen inwoners van Lelystad werkzaam zijn, anderzijds wordt inzicht geboden in waar de arbeidskrachten die werkzaam zijn in Lelystad vandaan komen.

Volgens de pendelcijfers van CBS telde de werkzame beroepsbevolking in Lelystad 33.100 personen in 2016. Van deze groep werkzame inwoners werkte maar liefst 19.800 inwoners (60%) buiten de gemeente Lelystad. Het gros van de inwoners die buiten de gemeentegrenzen werkt, is werkzaam binnen de Metropool Regio Amsterdam.

Naast de 13.300 inwoners van Lelystad die werkzaam zijn binnen de eigen gemeentegrenzen, waren er in 2016 dagelijks nog 16.300 arbeidskrachten, woonachtig buiten Lelystad, werkzaam bij instellingen of bedrijven in Lelystad. Daarmee is 55% van het totaal aantal arbeidskrachten (29.600) werkzaam in Lelystad afkomstig van buiten de eigen gemeente. Het gros van deze groep arbeidskrachten is woonachtig in de direct omliggende gemeenten.

Op basis van bovenstaande gegevens kan geconcludeerd worden dat Lelystad een (beperkte) regionale werkgelegenheidsfunctie heeft voor de regio. Daarnaast valt op dat er een grote groep Lelystedelingen werkzaam is buiten de eigen gemeentegrenzen. De verbondenheid tussen het bedrijfsleven en eigen inwoners is daarmee beperkt.

⁵ CBS, 2016

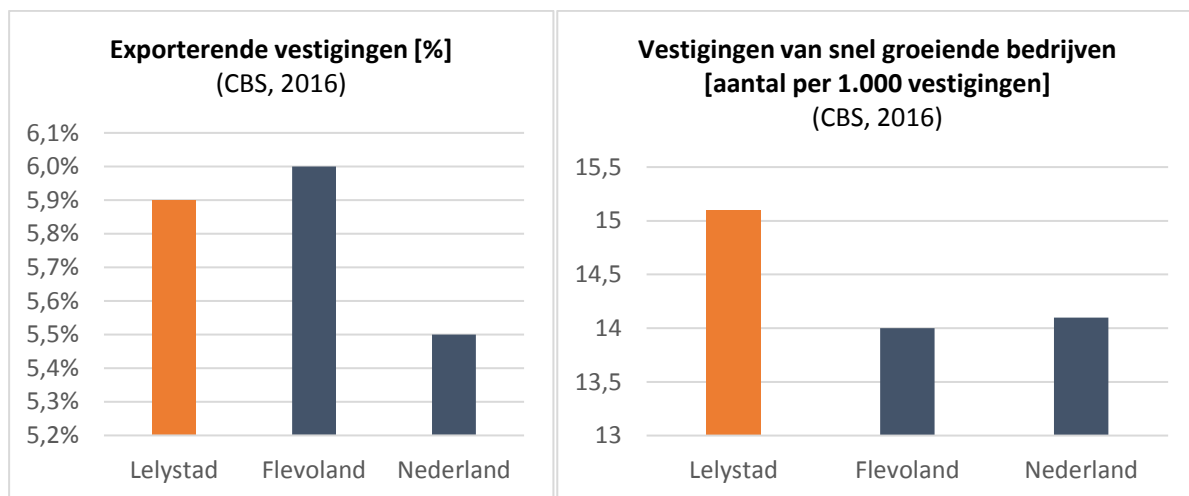
Economische dynamiek

De economische dynamiek van Lelystad is op hoofdlijnen vergelijkbaar met de rest van Nederland. Ten opzichte van zowel het aantal vestigingen als het aantal banen zijn er in Lelystad iets minder zelfstandigen actief.

	Aandeel Zzp'ers in werkgelegenheid [%]	Aandeel Zzp'ers in vestigingen [%]
Lelystad	10%	57%
Flevoland	14%	64%
Nederland	11%	62%

Figuur 7: Aandeel zelfstandigen (CBS, 2016)

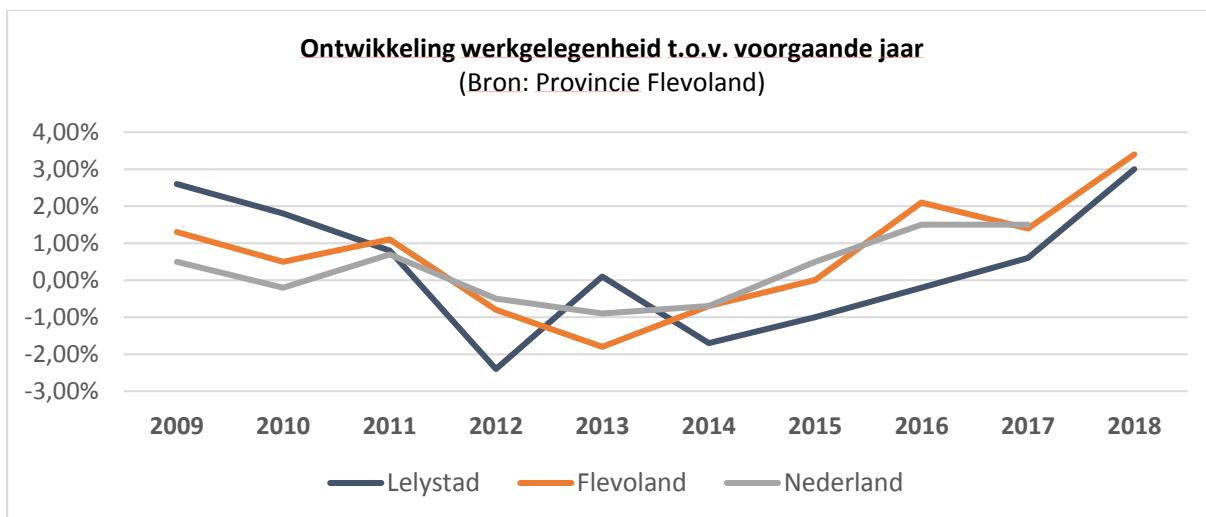
In figuur 8 is daarnaast zichtbaar dat Lelystad ten opzichte van Nederland meer exporterende vestigingen telt. Daarnaast valt op dat Lelystad ten opzichte van zowel Flevoland als Nederland relatief meer snelgroeiende vestigingen telt.

Figuur 8: Export en snelgroeiende bedrijven

Ontwikkeling werkgelegenheid

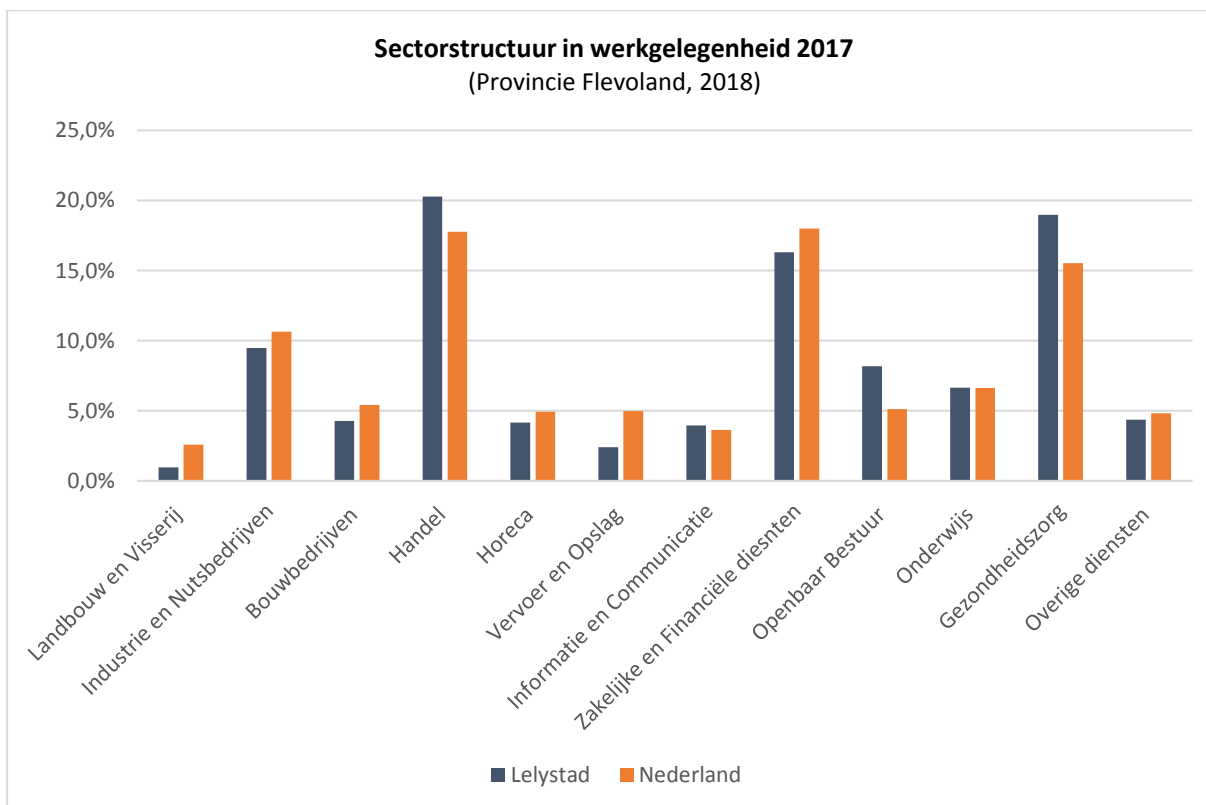
Lelystad telt op dit moment 36.170 banen, 19,8% van het totaal aantal banen in de Provincie Flevoland. Net als in de ontwikkeling van de werkloosheid zien we ook in de ontwikkeling van de werkgelegenheid (figuur 9) de conjunctuurgevoeligheid van Lelystad terug. In periode van hoogconjunctuur groeit de werkgelegenheid relatief hard terwijl in periode van laagconjunctuur relatief meer banen verloren gaan ten opzichte van Nederland. Daarnaast is zichtbaar dat Lelystad door haar relatief grote quartaire sector, gevoelig is voor overheidsbesluiten. Overheidsbezuinigingen in periode van laagconjunctuur ijlen lang door. Wanneer er in tijden van hoogconjunctuur weer wordt geïnvesteerd door de overheid dan geeft dit een boost aan de werkgelegenheidsontwikkeling in Lelystad.

Figuur 9: ontwikkeling werkgelegenheid

Sectorstructuur

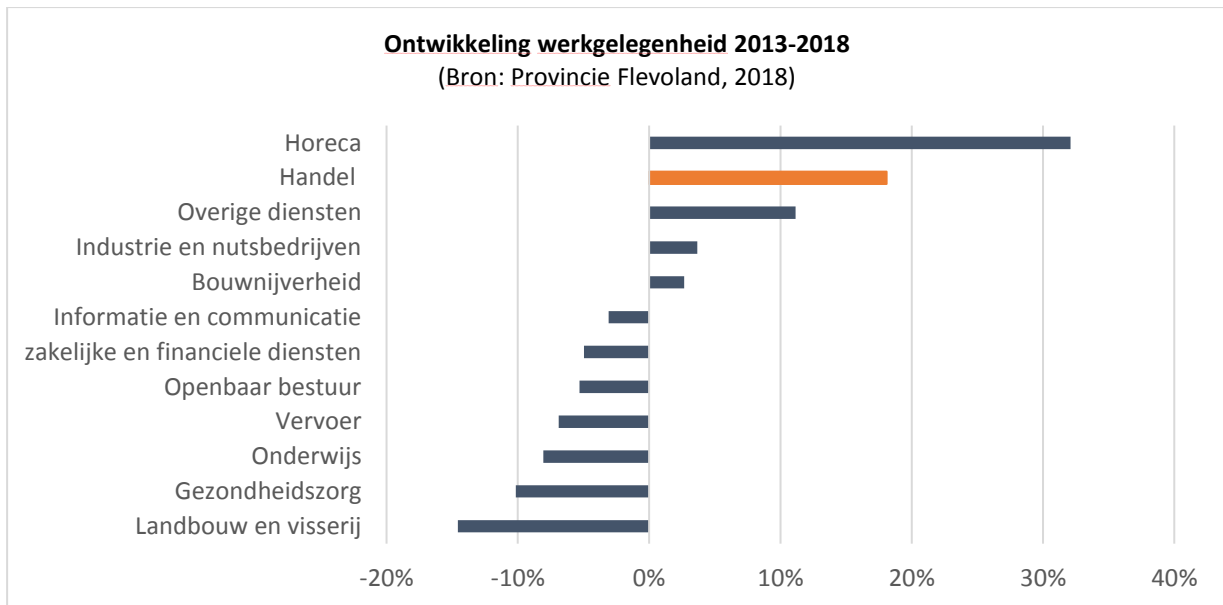
In figuur 10 is de sectorstructuur van Lelystad afgezet tegen de sectorstructuur van Nederland. Kijkend naar het algehele profiel van Lelystad dan valt op dat Lelystad veel ‘verzorgende’ bedrijvigheid kent. Dit beeld is passend bij een provinciehoofdstad met een verzorgende functie voor de regio. Een drietal sectoren zijn oververtegenwoordigd ten opzichte van het landelijke beeld. De oververtegenwoordiging van de Handel komt met name voort uit de aanwezigheid van Lelystad. De omvang van het openbaar bestuur valt te verklaren vanuit het feit dat Lelystad een provinciehoofdstad is. De gezondheidssector is relatief groot doordat op het laatste peilmoment nog steeds een ziekenhuis aanwezig was in Lelystad.

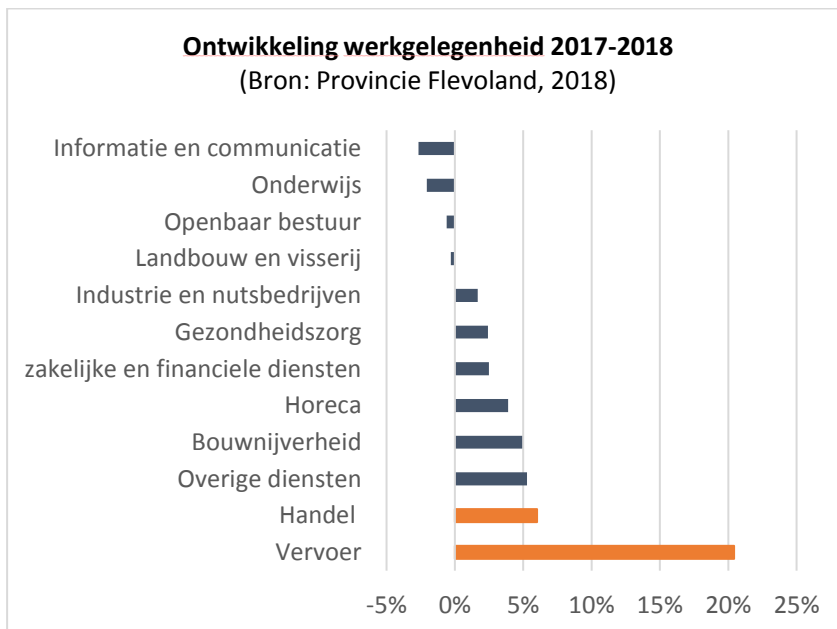
Figuur 10: Sectorstructuur Lelystad en Nederland

In de langjarige ontwikkeling van de werkgelegenheid (figuur 11) is zichtbaar dat het bestaande verzorgende profiel van Lelystad steeds meer wordt losgelaten. De werkgelegenheid in de quartaire sector staat onder druk terwijl er met name in de handel veel banen zijn bijgekomen.

Het laatste jaar laat een forse groei van het aantal banen in de handel en vervoer zien. In de aankomende jaren wordt daarbij nog een additionele groei verwacht van ongeveer 5.000 banen in de groothandel en logistiek. Terwijl de banen in gezondheidszorg (als gevolg van het faillissement van het ziekenhuis) steeds meer onder druk komen te staan. De beschreven kanteling van Lelystad lijkt hiermee versneld vorm te krijgen.

Figuur 11: Ontwikkeling werkgelegenheid per sector 2013-2018

Figuur 12: Ontwikkeling werkgelegenheid in het laatste jaar

Bijlage 2: Kansenskaart – de stuwende potentie van Lelystad

		Beleid										
		Visie op Werken: industrieel logistiek profiel	Strategisch Acquisitie-beleid	Circulaire economie/ Kadernota Duurzaamheid	Gemeentelijke dienstverlening	Regionale samenwerking MRA	Kantorenvisie Lelystad/Bedrijventerreinen - beleid	Structuurvisie Locatiebeleid: herstructurering, transformatie	Toeristische agenda	Structuurvisie: Stedelijkheid, knooppunten		
Sterke sectoren	Logistiek, Handel										Ruimte en Ligging, Toplocaties, XXL-kavels	Unique Selling points
	Maak										Vliegveld	
	Voedsel-industrie	Uitbouwen van het logistieke cluster				Circulaire en biobased economie					Binnenhaven	
	Vrijtijds-economie										(Duurzame) Energieproductie	
	Health	Duurzame Agrofood sector				Aantrekkelijke vrijetijdssector					Specifieke kenmerken arbeidsmarkt	
	Zorg										Voorzieningen, Cultuur	
	Quartaire diensten										Kennispositie	
		Technologisch I IoT, Robotisering, 3D, Nano, Big Data, Drones	Technologisch II Herschikken logistiek	Technologisch III Vervoer over water Elektrificatie transport	Klimaat: Duurzaamheid Energietransitie	Economisch I Bio Based Circulair Ruimte- extensieve bedrijfsactiviteiten	Economisch II Beleving, Donut, Local-for-local	Economisch III Globalisering: Schaalsprong Amsterdam, kostengedreven uitsortering, agglomeratie-effecten	Maatschappelijk Individualisering, participatie	Demografisch Ontgroening, Vergrijzing, Krimp, Groei		
Trends												